

Vyjádření školitelky doktoranda Mgr. Václava Sklenáře k průběhu studiu a k disertační práci *Dialektika práva: hegelovské řešení sporu mezi přirozeným a pozitivním právem* předkládané v roce 2023 na Ústavu filosofie a religionistiky, FF UK

I. Hodnocení průběhu doktorského studia

Od počátku svého studia plnil Mgr. Václav Sklenář (dále doktorand) všechny své povinnosti s nasazením. Již v prvním semestru přepracoval svou vysoce nadprůměrnou diplomovou práci do kvalitního článku pro *Filosofický časopis*.¹ Další článek publikovaný v *Reflexi* již vycházel z jeho disertační práce.² Cením si toho, že jeho obeznámenost s dějinami filosofie jej nikdy nevedla k uzavírání se do historického bádání. Během studia pracoval na článku, v němž se opírá o hegelovské úvahy týkající se přírodovědných kategorií, ale aplikuje tyto vhledy na současné uvažování o biologických kategoriích.³

Během studia se doktorand zapojil do výuky, která byla studenty velmi kladně hodnocena, dále pracoval jako administrativní pracovník při projektu KREAS, byl grantovým poradcem pro Ústav filosofii a religionistiky FF UK, úspěšně absolvoval zahraniční stáž na Ludwig-Maximilians-Universität v Mnichově, kde navázal další akademické kontakty.

Doktorand se dále zapojil do správy univerzity. Mezi lety 2020 a 2022 byl akademickým senátorem a stal se jedním ze zakládajících členů skupiny Nahlas tematizující sexualizované násilí na univerzitní půdě. Od září 2023 nastoupil jako asistent na Katedru filosofie a religionistiky Univerzity v Pardubicích, takže má v této fázi již odučený takřka jeden semestr. Nemělo by zapadnout, že publikuje rovněž pojednání pro širší veřejnost.⁴

Z řečeného je patrné, že doktorand plnil všechny povinnosti příkladně, své studium uzavírá ve standardní době a, jak je patrné z výčtu, věnoval se četným aktivitám nad rámec povinností. Výsledný obraz svědčí o všestranné osobnosti: doktorand dosáhl vysoké úrovně v kontextu bádání, je naprosto spolehlivý co se týče administrativních záležitostí, je schopen vstoupit do veřejného prostoru, je komunikativní a čile se účastní akademického života ve všech jeho podobách.

II. K disertaci

Metodologie disertační práce je v mnoha ohledech pozoruhodná, zvláště proto, že si autor bere za východisko hegelovskou dialektiku, tedy historicky zřetelně zakotvenou metodologii, aby pomocí ní rozvinul problém takzvaně nečasový či nadčasový, problém přirozeného a pozitivního práva. Východiskem pro dialektiku, tak jak jí rozumí autor, je především Úvod k *Fenomenologii ducha* a zde představený (či naznačený) pohyb pojmu. Stěžejní je pro doktoranda vzájemná podmíněnost jedné a druhé pozice a imanentní potřeba si v jejím nitru pěstovat svůj protiklad, či se skrze něj uchovávat. Podstatné je, že tato metodologie umožňuje to, co Hegel formuluje jako imanentní kritiku. Jinými slovy vyjevuje problémy, s nimiž se musejí potýkat ti zastávající daná stanoviska, jakmile se samy pozice rozvinou.

Na tomto metodologickém pozadí si doktorand klade klasickou otázku, co to znamená, že někomu přisoudíme nějaké právo, příp. že někdo má na něco právo. Výchozí osou je tedy základní střet právních pozitivistů a naturalistů, který však autor včleňuje do současných debat

¹ Václav Sklenář, Může být tolerance tolerantní? Rainer Forst a paradoxy tolerance, in: *Filosofický časopis*, roč. 69, 2/2021, str. 207–229.

² Václav Sklenář, Aporie Benthamovy etiky, in: *Reflexe*, 62/2022, str. 5–26.

³ Na tomto článku spolupracuje s biologem Františkem Sklenářem.

⁴ Václav Sklenář, Politika za dveřmi. O primátu ekonomie a ztrátě kultury, in: *Cedit*, 2023, str. 12–13; Václav Sklenář, Fotbalový stadion jako agora. Co nám kopaná říká o společnosti?, in: *A2. Kulturní čtrnáctideník*, 18/2022).

o tom, jaké skupiny mají na co nárok. Těžištěm práce je Benthamova koncepce práva a jeho spor s přirozenoprávními teoriemi. Autor zde rekonstruuje jak historický, tak pojmový problémový komplex. V dalším kroku však daný filosofický spor vztahuje k moderním klasikům (jakými jsou Raz, Dworkin nebo Hart) a k současnému bádání.

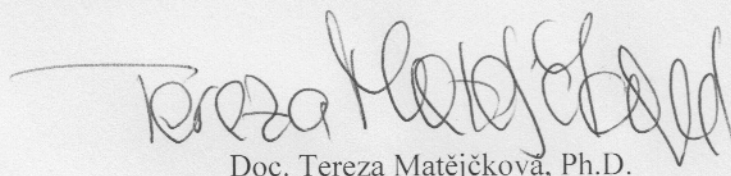
Autor v závěru formuluje vlastní pojem práva: právo musí mít zaprvé normativní vlastnosti (vyjádřitelné abstraktními pojmy) a zadruhé fakticky ověřitelné vlastnosti, přičemž zdůrazňuje, že právo vyžaduje, aby ho lidé považovali za platné, zároveň ovšem musí být součástí systému primárních a sekundárních pravidel. Autor pak dospívá k závěru, že právo je výsledkem „dvou aktů uznání“.

Subjekt musí uznat normativní autoritu právního systému, který právo zajišťuje za pomoci struktury primárních a sekundárních pravidel a na tomto základě musí jeho předpisy uznat jako autoritativní. A zástupci právního systému musí uznat nároky subjektu jako oprávněné podle pravidel systému, jehož předpisy sami považují za autoritativní (str. 158).

Navzdory autorovu tvrzení, že od Hegela přejímá pouze metodologii, přece jen podnětným způsobem navazuje na jeden z klíčových příspěvků Hegelovy filosofie, na teorii uznání, čímž se jeho úvahy vřazují do výrazného proudu současného bádání.

Disertační práci oceňuji se zřetelem k několika ohledů. Autor zaprvé dosvědčil mimořádnou obeznámenost s dějinami filosofie, ovšem na jejich pozadí rozvíjí systematické odpovědi na klíčové filosofické otázky, zde konkrétně na otázku, cože je to právo.⁵ Autor tím navíc překračuje filosofii k otázkám právní teorie. Výsledkem je pojednání vpravdě filosofické a originální.

Praha 4. 11. 2023

Doc. Tereza Matějčková, Ph.D.

⁵ Analogicky postupoval ve své pozoruhodné magisterské práci *Teorie tolerance u Rainera Forsta*, v níž na pozadí dějin tolerance zformuloval svébytný pojem tolerance, tak jak danému pojmu, resp. dané ctnosti můžeme rozumět dnes.